СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LVI. Ч. 231. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го ЖОВТНЯ 1948. — No. 231. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 5, 1948. VOL. LVI.
ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere.

ВИСЛІД ЗАХІДНОЇ КАМПАНІЇ ОБОХ КАНДИДАТІВ НА ПРЕЗИДЕНТА

Президент Труман покінчив свою 8,000-милеву подорож у західні стейти й повернувся до Вашингтону в суботу 2 жовтня серед голосної паради, підготованої для нього населенням столиці. Після короткого побуту в Білому Домі він поїде ще з промовами до стейтів Делевар, Пенсилвенії, Ню Джерзі й Ню Йорку. При повороті з 16-денної кампанії Труман сказав, що він „тількищо почав воювати".

Губернатор Тамес Е. Дюї у повороті зі своєї передвиборчої кампанії на Захід вступив до Труманового стейту Мизурі і там в місті Воренбург виголосив промову, в якій сказав, що Злучені Держави потребують тепер президента, який вмів би співпрацювати з конгресом. З Мизурі поїхав Дюї просто до своєї урядової резиденції в Олбані, Н. Й., де його має відвідати його політичний дорадник Фостер Долес, який приїхав на короткий час з Парижа, де він бере участь в нарадах Асамблеї Обєднаних Держав.

Щоденник Ню Йорк Таймс, на підставі звітів своїх кореспондентів, зіставляє разом осяги кампанії обох кандидатів і каже, що Дюї зискав далеко більше під час своєї подорожі ніж Труман. Із 20 стейтів, з яких наспіли звідомлення, 14 виказують більшу прихильність для Дюія. Вони разом мали запевнити йому 153 голосів у виборчій колегії. Труман мав би запевнених 6 західних стейтів із 71 голосами у виборчій колегії. Кореспонденти твердять, що звернення Дюія до обєднання населення мало більший успіх ніж промови Трумана з його гострою критикою конгресу. У своїм недільнім виданні Ню Йорк Таймс заявився за підтримку кандидатури Дюія. Обчислення з реєстрації виборців у Ню Йорку для голосування в листопаді виказують, що зареєструвалося 3,321,782 людей, а це виказує, що в біжучому році є 234,585 виборців менше ніж було при президентських виборах в 1944 р.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ТРИ МІСЯЦІ ЧАСУ ДЛЯ МАЙБУТНЬОЇ ВІЙНИ.

Вашингтон. — Кількох стратегів виявили погляд, що майбутня війна тривала б найдовше три місяці. Вони того погляду, що Америка вела б війну на лад „над-блискавкової війни" при допомозі атомових бомб. Така війна вимагала б тільки вжитку відносно малої кількости літаків. Статті на ту тему написали в журналі „Ер Юниверсити Квартерлі Рівю" полк. Фредерик Л. Мур і полк. Дайл Смит — оба з Повітряних Сил ЗДА.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН ОБОРОНИ НА 50 РОКІВ.

Вашингтон. — Висока команда Злучених Держав викінчила начерк оборони краю на 50 років на підставі переконання, що Росія матиме атомову бомбу щойно в 1952 році, а ракетові літаки для висилки атомових бомб аж 25 років пізніше, тобто в 1977 р. Спільний штаб армії, маринарки й летунства вірить, що оборона обійматиме три фази часу, в яких цивілізація буде загрожена. Відповідно до того треба буде призначити фонди на оборону. Найближча фаза вимагатиме 15 більйонів долярів в буджеті на 1950 рік. Експерти є того переконання, що російські бомби будуть слабші від американських, отже Америка мусить мати велику кількість своїх бомб для відстрашення Совєтів.

ОКСАНА КОСЕНКІНА ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

Ню Йорк. — Зі шпиталю Рузвелт оприлюднено комунікат, що Оксана Косенкіна, яка вискочила з вікна совєтського консуляту на волю, приходить постійно до здоровя. Щоденник Джорнал-Америкен містить автобіографію Косенкіни, з якої виходить, що вона роджена в Донецькім краю. У частинах ІІ статті з четверга й пятниці минулого тижня Косенкіна присвячує довшу згадку положенні української справи під Совєтами. Вона твердить між ін., що Совєти перекабачують Шевченка на свій лад. Згадує теж про самогубство Скрипника внаслідок розчарування в можливість свобідного розвитку української культури під Совєтами.

Один зі свіжо прибувших українських іміґрантів, д-р Йосип Оришкевич, на підставі листа до хворої Косенкіни дістав від неї запрошення на розмову у шпиталі. Тому, що відвідувач не знав добре російської мови, Косенкіна говорила з ним по українськи, виказуючи повне знання української мови. Кількома наворотами вона сказали, що вона українка, очевидно, що в значенні територіяльнім. Її батько був москвин.

ДЕНЬ ПУЛАСКОГО В НЮ ЙОРКУ.

У неділю 3 жовтня влаштували польські товариства в Ню Йорку маніфестаційний похід вулицями для звеличання польського генерала Пуляского, який брав участь в американській війні за незалежність. Звіти нюйорських щоденників подають число маніфестантів на 24,000. Маніфестація мала характер протисовєтський. В написах на таблицях слідне було домагання до Америки, щоб вона допомогла Польщі виборити незалежність в заміну за допомогу Пуляского в боротьбі за американську незалежність. Привіти наспіли від чолових урядовців, включаючи й президента Трумана, одначе цього року не було замітних промов.

ПРОГНАЛИ ПОСЛІВ З ЛЕҐІСЛАТИВИ В АРІЗОНІ.

Фінікс, Арізона.—Двох членів стейтової леґіслативи втратили свої мандати на підставі ухвали більшости. Це є Ф. Робіс з Тусону й Сидні Картус з Фініксу. Вони вживали обидливих слів у критиці інших членів стейтової палати репрезентантів. Тому, що вони є кандидатами при найближчих виборах, не виключена їх дальша участь в нарадах.

Китай як рішальна околиця в боротьбі проти комунізму

Вашингтон, 3. жовтня. — Підкомісія закордонних справ палати репрезентантів вийшла з домаганням більшої фінансової допомоги для Китаю тому, що ця країна „це рішальна околиця в боротьбі між Заходом і комуністичною Росією". Підкомісія станула на становищі, що Злучені Держави є сьогодні єдиною державою, яка має спроможність дати Китаєві справжню гарантію для втримання територіяльної й політичної недоторканости. Про стан Китаю підкомісія видала опінію, що Китай є свобідним тільки в такому значінні, що він не став підколеною й безпосередньою колонією жодної держави. Його внутрішня рівновага може бути перевернена якоюнебудь інтервенцією, а вирішення його долі буде теж вирішенням долі половини людства, що живе на Сході.

Підкомісія застановлялася над впливом комунізму в різних частинах світу, а її опінія про Китай є тільки одною частиною звіту, яку досі оприлюднено. Про силу комуністів у Китаю сказано в звіті, що там є 2,000,000 членів Комуністичної партії, а комуністична армія заволоділа територією в Китаю, яка має населення рівне населенні Злучених Держав. „У числі півтора більйона населення, яке може стати комуністичним або демократичним, Китай становить рішальну околицю" — стверджує підкомісія.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ДІСТАНЕ 300 МІЛЬЙОНІВ З ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Вашингтон. — Сер Стафорд Крипс, британський міністер скарбу й фінансів, виявив, що його країна дістане з фондів Адміністрації Економічної Кооперації (ЕКА), створеного на підставі Пляну Маршала для відбудування Европи, суму $300,-000,000 як позичку. Гроші будуть ужиті на закупно машинерії і різного приладдя, потрібного для відбудови британської індустрії. Сер Крипс перебував у Вашингтоні цілий тиждень на засіданні директорів Міжнародного Банку для Реконструкції й Розвитку. Там радили над позичками для допомоги вісьмом державам, між іншими й Великобританії. Інші держави, які мали б дістати позичку, є такі: Франція, Італія, Данія, Нідерланди, Нідерляндська Індія, Норвеґія й Ірландія. Під теперішню пору ЕКА має більйон долярів на позички для держав.

ПРИЧИНОЮ ПІДВИШКИ ЦІНИ ЗБІЖЖЯ Є ВЕЛИКІ ЕКСПОРТИ ЗА КОРДОН.

Вашингтон. — Спеціяльна комісія, яка переводила досліди над причинами високих цін збіжжя, розкололася на підставі партійної приналежности, коли прийшло до оприлюднення комунікату. Републиканська більшість обстоює, що підвишка ціни хліба й інших харчів прийшла тому, що з Америки вислано в Европу й інші частини світу 200,000,-000 бушлів збіжжя впродовж двох останніх літ, отже внаслідок недостачі збіжжя мусіла прийти дорожня. Демократична меншина непогодилася з таким поглядом і заявила, що комунікат є нападом на програму уряду.

ФАРЛІ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДНОВЛЕННЯ СТОСУНКІВ З ЕСПАНІЄЮ.

Мадрид, 4. жовтня.—Джеймс Фарлі, бувший предсідник краєвого комітету Демократичної партії та секретар пошти, що відбуває поїздку по Европі, зупинився в столиці Еспанії, заявився вчора за повним відновленням дипломатичних стосунків між ЗДА та Еспанією. Фарлі теж вважає, що в „теперішньому серіозному положенні" Америка повинна гарантувати допомогу еспанській армії. Він вважає, що на випадок війни зі Совєтами, Еспанія могла б віддати великі прислуги західним союзникам, як головна база для їх авіяції та морських збройних сил. Фарлі в дальшому ствердив, що Еспанія під час війни „замикала очі" на неодну активність західних союзників, як напр. їх висадку в Африці, що серіозно полекшувало військову акцію.

ЛІКВІДАЦІЯ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В РУМУНІЇ

Букарешт, Румунія, 4. жовтня. — З сьогоднішнім днем формально перестала існувати греко-католицька Церква в Румунії, що проіснувала 250 років та яку тепер зліквідували большевики цілком на лад ліквідації української греко-католицької Церкви в Західній Україні. Підпорядкований Москві патріярх румунської православної Церкви вчора проголосив, що „задовольняючи прохання" представників греко-католицької церкви з Трансильванії, він рішив прийняти їх до „матірної православної Церкви". Патріярх Юстиніян проголосив це під час врочистої Служби Божої, в якій взяли участь теж представники „воз'єднаної" греко-католицької Церкви. Видано теж окремий урядовий комунікат з поданням подробиць „воз'єднання" та в якому стверджується, що воно охоплює 1,725 церков, понад 700 священиків та біля 1,320,000 вірних. Американська преса, подаючи це повідомлення, порівнює і зі свого боку ліквідацію греко-католицької церкви в Румунії з такою ж в Західній Україні.

Припізнюється перевіз нових іміґрантів до Америки

Мюнхен, 4. жовтня. — Представники Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) вчора тут заявили, що перший транспорт скитальників, який мав виїхати з Бремергафен в Німеччині до Злучених Держав Америки на підставі нового закону вже цього місяця, тепер знову відложено на „необмежений час", бо департамент стейту у Вашингтоні ще не визначив чисел віз. У висліді, військовий транспортовий корабель „Дженерал Лангфітт", що мав виїхати з Бремергафен 12-го жовтня, виїде в тому самому часі, але не з переселенцями до ЗДА, тільки до Канади. Представники ІРО заявили, що вони рішили вислати цей транспорт до Канади після того, як від Американської Комісії для Збігців одержали повідомлення, що реченця з першим транспортом не можна буде додержати з огляду на недостачу візовних чисел з Вашингтону. З місцевого американського консуляту теж заявляють, що труднощі є не на місці, але у Вашингтоні. На цей перший транспорт вже дожидали в перехідних таборах 700 скитальників з американської зони Німеччини і до них мали долучитися ще 115 з Австрії. Ця нова перешкода викликала чергове велике негодування як серед урядників ІРО, так і серед скитальників, хоча ті вже призвичаїлися до таких „несподіванок". З боку ІРО заявляють, що на випадок, якщо згадані числа віз наспіли з Вашингтону в найближчому часі, то перші нові іміґранти до Америки на підставі нового закону могли б виїхати транспортом „Дженерал Блек", що має виїхати з Бремергафен в ді 17-го жовтня. У відповідь на твердження представників ІРО в Мюнхені в департаменті стейту рішучо заперечили будьяку проволоку з їхнього боку, стверджуючи, що причиною цих припізнень є факт, що відповідний апарат для виконання нового іміґраційного закону встановлено пізно, як теж процедура в підборі кандидатів на переселення є повільна і вимагає часу.

НОВІ ЧИСЛА „УКРАЇНСЬКОГО КВАРТАЛЬНИКА" ТА „УКРАЇНСЬКОГО БЮЛЕТИНУ".

З початком жовтня вийшло літнє (третє) число четвертого річника „Українського Квартальника" та 11-те число „Українського Бюлетину", цих двох цінних видань в англійській мові Українського Конгресового Комітету та ПАУ Конференції. В „Українському Квартальнику" цим разом поміщені статті: редакційна: Совєтська дійсність в Ню Йорку (справа Косенкіни); Б. Крупницького: Мазепиниці; Кларенса Маннінга: Інтернаціональний та національний комунізм; С. Гординського: Українська графіка; П. Радченка: Націоналістова політика большевиків; Галини Селегин: Занепад населення в Совєтській Україні; М. Чубатого: Червона Росія і католицький світ; Л. Добрянського: Американська східно-европейська політика; І. Мірчука: Західні тенденції в українській культурі. Крім статейного матеріялу є теж українська біжуча хроніка, книжковий та газетний перегляд. „Український Бюлетин", крім біжучих українських вістей та редакційної статті у зв'язку з видачою Совєтам українки Галини Короленко в Берліні, має ще дві інтересні статті: Д. Андрієвського про УНРаду та проф. Р. Смаль-Стоцького про Бенеша і Україну.

СОВЄТСЬКА ВІДПОВІДЬ В СПРАВІ БЕРЛІНА І НІМЕЧЧИНИ

МОСКВА ДОМАГАЄТЬСЯ ПЕРЕДАЧІ СПРАВИ РАДІ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ.

Лондон, 4 жовтня (АП). — Московська радіовисильня передала сьогодні вранці текст совєтської ноти-відповіді на останню ноту західних союзників в справі зірвання дипломатичних розмов у Москві та передачі справи Берліна під розгляд Ради Безпеки ОД, з обвинуваченням проти Совєтського Союзу за загрозу для світового миру. В своїй ноті Москва намагається скинути вину за дотеперішній розвиток подій на західних союзників та домагається, щоби справу Берліна і цілої Німеччини розглянула Рада міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Совєти обстоюють, що справа Берліна не належить до юрисдикції Ради Безпеки. Згідно з повідомленням згаданої радіовисильні, совєтську ноту передав західним союзникам міністер Молотов і в цій ноті стверджується, що „заява уряду Злучених Держав Америки про положення, яке загрожує міжнародному мирові і безпеці, не відповідає станові речей і є нічим іншим, як тільки засобом та намаганням використати О. О. Д. для здійснення своїх агресивних цілей". В дальшому нота [illegible] совєтську версію розвитку подій та теперішнього загострення совєтсько-західних стосунків в Берліні і Німеччині. Справу Берліна там називається другорядною і за головну причину розбіжностей подається цілість західної політики щодо Німеччини, головно лондонський договір та здійснювання його постанов щодо західно-німецької держави. Тому, по думці Совєтів, „відповідальність за положення, яке створилося в Берліні, лежить повністю на урядах трьох західних держав". В дальшому нота дає свої вияснення щодо перебігу розмов в Москві та нарад військових губернаторів Німеччини й у висновку зі свого боку обвинувачує західних союзників за загрозу для миру. Совєти пропонують обговорення цілої справи на базі Ради закордонних міністрів чотирьох великодержав.

СПРАВА БЕРЛІНА В РАДІ БЕЗПЕКИ.

Париж, 4 жовтня. — Сьогодні, в годині 3-ій після полудня, Рада Безпеки ОД розглядатиме західне обвинувачення проти Совєтів за загрозу для миру та безпеки у зв'язку зі справою Берліна та Німеччини. Вважається, що це буде найтрудніша справа, з якою досі Раді Безпеки доводилося мати до діла, хоча поодинокі делегати малих країн сподіваються, що пощаститься найти компроміс. Як велику вагу придіяється цій справі виходить вже з факту, що на цей час відкликано наради важливого Політичного комітету Генеральної Асамблеї, щоби дати делегатам можність брати участь в нарадах Ради Безпеки. З боку американської делегації вже повідомлено, що Америка не задовольниться самими тільки рекомендаціями Ради, але домагатиметься конкретного рішення і переведення його в життя.

БОЛЬШЕВИКИ В БЕРЛІНІ ПОГРОЖУЮТЬ „СЕРІОЗНИМИ НАСЛІДКАМИ".

Берлін, 4 жовтня. — Рівночасно з тим, як справа совєтської блокади Берліна стала головною міжнародною проблемою в ООД, совєтське командування в Берліні видало вчора західним союзникам нову погрозу „серіозними наслідками" за уявлене порушення правил повітряної комунікації понад совєтською зоною зі заходу до блокованого Берліна. Заступник совєтського команданта, ген. Дратвін, заявив, мовляв „недостача дисципліни" в американських і британських пілотів „створила загрозливе положення", яке „може бути зв'язане зі серіозними наслідками". Свої погрози ген. Дратвін висловив в листі до американського та британського заступників командантів.

БРИТАНСЬКЕ НЕДОВІР'Я ДО СОВЄТСЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ.

Лондон, 4 жовтня. — В британських урядових колах висловлюється велике недовір'я і скептицизм до „мирного наступу" Совєтського Союзу, що його совєтська державна пропаганда розгортає від кількох днів у зв'язку зі сесією ОД. Це відноситься головно до совєтських пропозицій щодо роззброєння та „заповідженого „компромісу" в справі контролі атомової енергії. З британського боку вважають, що Совєти замість говорення повинні „щонебудь зробити", що переконувало б про їх „мирне наставлення".

ЗАПОВІДАЮТЬ ГРЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОГОВІР

Париж, 4 жовтня. — В місцевих дипломатичних колах довідуються, що вже сьогодні ввечорі мав би бути підписаний італійсько-грецький договір приязні, в якій будуть включені клявзулі про економічні, торговельні та культурні стосунки. Договір не охоплюватиме військових зобов'язань, але тільки з тої причини, що жодна з цих двох договірних країн не була б в стані їх виповнити. Крім того, мировий договір забороняє Італії входити в будьякі того роду міжнародні зобов'язання. Проте, заповідженому договорові приязні придіяється велику вагу для дальшого розвитку положення в тій частині европейського континенту.

ІЗРАЇЛЬ ПРОТИ ПЛЯНУ БЕРНАДОТА.

Париж, 4 жовтня. — Уряд Ізраїля почав на терені О.Д. свою боротьбу проти пляну вбитого жидівськими терористами посередника О.Д. в Палестині, графа Бернадота. Ізраїльці заявляють, що вони будуть проти кожного пляну, що не включував би в жидівську державу південної провінції Неґеб.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕ МІСЦЕ УКРАЇНІ, А ДЕ НІ?

Довго ждав український нарід, щоб ім'я України зявилось знову на світовому овиді й багато проляв за це крови, але діждався цього. Та тепер аж лють бере, коли бачиться на міжнароднім полі Україну в ролі раба, що займає на приказ Москви таке становище, за яке треба соромитись.

Правда, український нарід тому невинуватий, ні не винна тут Україна, а соромитись повинні би радше ці, що помагали Москві нищити демократичну Україну та не дали їй допомоги в боротьбі з кремлівською агресією, яка зачалась якраз від нападу на Україну. Теж правда, що назагал свободолюбні народи знають, що сучасні представники України є на міжнародному полі нічим іншим, а тільки трубою Кремля. Проте є фактом, що це дуже шкодить українському імені, коли ім'я України знаходиться в Обєднаних Державах дуже часто — та ще з Білоруссю — в такій ситуації, яка не може приносити чести цій країні. Як знаємо, імени України вживається, наприклад, при ганебних нападах на Америку, але не завжди й не всі американці пам'ятають, що ці напасті не походять від правдивих представників України. Зате вбивається у пам'ять, що це Україна оклеветує Америку, її лад, спосіб життя, а навіть її культуру.

Берім другий приклад. За кілька днів Асамблея Обєднаних Держав, яка тепер радить у Парижі, дістане під розгляд проєкт Прав Людини, виготовлений окремою Комісією Обєднаних Держав, на чолі якої є американська делегатка, пані Елінор Рузвелт. Цей проєкт, як проголошено, не підписали тільки ті члени, що слухають диктату Москви, а між якими є і делегат з України. Що за ірония! Український нарід, що століття століть проливав кров, обороняючи людську гідність та свободу, опинився між тими, що є проти цього, щоб основні свободи обовязково заіснували всюди, в усіх країнах. Український нарід, що не мав так довго свободи слова, чи інших основних свобід, мусить тепер бути свідком, як теж і в його імені робить Кремль заходи, щоб Обєднані Держави не ухвалили вимоги обовязкового введення тих свобід у всіх країнах. Український нарід, який весь час мріяв про свободи, які визнає країна Вашингтона, мусить нині глядіти, як представник України відмовляється дати підпис під ці свободи, що їх тепер обороняє в Обєднаних Державах репрезентантка Америки.

Тепер берім справу з іншого боку. Коли де говориться про країни, що є загарбані Росією, чи є під її диктатом, згадується за Румунію, Фінляндію, балтійські країни, Польщу, Югославію чи Болгарію, а Україну дуже часто зовсім поминається. Так, наприклад, зробив щойно бельгійський премієр Пол Анрі Спаак, згадуючи в Асамблеї Обєднаних Держав російський імперіялізм, царський та сучасний. Отже Україну, що найдовше гноблена Москвою і ставить сьогодні кремлівському тоталітаризмові найсильніший опір, поминається, коли якраз на такому місці повинні б її якнайчастіше згадувати.

Думаємо, що ці справи є дуже важні. Усім нам, що обороняємо добре українське ім'я та помагаємо українській справі, треба за них постійно памятати. Треба звертати увагу провідним людям на міжнародній арені, а зокрема на терені Обєднаних Держав, що не треба поминати Україну, коли згадується давний московський імперіялізм, чи новітню совєтську експансію, бо Україна стала їх жертвою й то найбільшою.

Наша преса в Америці

Українська преса в Америці находиться в сучасну пору в такому стані, що її ліквідація є вже питанням близького часу, коли громадянство не змінить радикально свого відношення до неї.

Тому що більшість українських газет звязана з нашими допомоговими організаціями, громадянство набрало переконання, що ці організації не допустять, щоб їхні пресові органи перестали існувати. Це переконання вкорінилось так глибоко, що навіть не помагають тут приклади ліквідації подібних газет серед інших етнічних груп, от хоч би в поляків, яких є в Америці вдесятеро більше від українців та які мають куди більші й багатші організації.

Українська преса в Америці зачинає занепадати і зменшуватись. Це мусить завважити кожний що слідкує за цею справою. Ця преса живе ще хіба тільки надією, що до Америки прибуде в скорому часі бодай двадцять тисяч українців з скитальщини і тим збільшить число читачів українських газет, заступаючи водночас тих старих читачів, яких імена появляються кожного дня в „посмертних згадках" та яких досі не було вже ким заступити. Але треба не тільки збільшення числа читачів українських газет, але теж збільшення числа тих, що розуміють, що за газету треба заплатити таку ціну, яка давала б видавництву фінансову змогу мати більше число відповідних сил в самій редакції, чи як кореспондентів.

Того в Америці, коли іде про українську пресу, ніколи не було, а тепер є під тим оглядом куди гірше.

До українських газет в Америці ставиться щораз нові вимоги, але мало хто призадумується, чи їх можна виконати. Ці, що надсилають різні матеріяли до газети (повісті, спогади, кореспонденції й т. п.), домагаються чи надіються відповідної заплати за працю, а українська преса не може нераз спромогтись навіть на найменшу винагороду. З цього повстають нераз нарікання на газету і видавництво, хоч треба б нарікати на ввесь наш загал.

Є багато причин, чому так діється. Згадувати за них та їх вияснювати, не доведе нині до нічого, бо цього, що сталося, вже не завернемо. Тепер треба шукати спільним розумом інші розвязки та старатись поставити в Америці цілу справу української преси і книжки на інших основах. Та заки це станеться, треба рятувати те, що існує, бо таке буває з газетами різних етнічних груп в Америці, що коли який часопис зменшить свій обем, чи зачне рідше виходити, то вже потім дуже тяжко його підіймати. Навпаки, він зачинає зовсім занепадати.

Свідомі нашого громадського обовязку вдержуємо „Свободу" як український, щоденний, народний часопис великими зусиллями і завдяки тому, що є ще між нами певна кількість громадян, що вважають своїм обовязком піддержувати газету фінансово чи в інший спосіб (матеріялами), або в один і другий. Пресова кампанія, яку тепер ведемо, повинна дати фонди, потрібні хоч на покриття коштів видавання цього нового числа, яке ми додали по війні, вертаючи до передвоєнних шість чисел. Український Народний Союз рятує „Свободу", але його видатки на ту ціль обмежені. Вони вже осягнули найвищий верх. Якраз тому, що так є, остання конвенція У. Н. Союзу заявилася за це, щоб кожного року вести в місяці жовтні пресову кампанію.

Як ця кампанія не допише, то „Свобода" теперішньої дорожнечі вже довше не видержить. Що це означало б, легко догадатись, але читачі „Свободи" та громадянство можуть ще цьому запобігти добровільною доплатою до газети та жертвами.

На нашій рідній землі

ОПОВІДАННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ЩО ПОВЕРНУЛИСЯ З УКРАЇНИ.

(Автентичні картини життя в Західній Україні — стан з першої половини 1948 р.).

На основі декількох листів, що непрямим шляхом, чи то чудом, дійшли сюди через „залізну заслону", на основі оповідань стрільців УПА, що в довгому рейді прийшли в Баварію, та від німецьких військово-полонених, що тому кілька тижнів залишили м. Стрий і Галичину та прийшли до Регенсбургу та інших баварських місць — довідуємося про життя-буття нашого народу під сучасну пору в західній Україні — головно в Стрию і околиці та взагалі на Підкарпаттю.

У загальному сумно й невесело в нашій Україні!... Голоду в Західній Україні нема, але теж і життя немає. Люди пригноблені нещасною долею свого народу, погано одягнені, майже обдерті, наче якісь тіні. Давно добре знайомі проходять один біля одного і бояться стати на хвилинку та поговорити, як це давніше бувало, щоб не стягати на себе всюди проникаючого „сексотського ока". Уста з трудом вимовляють звичайне поздоровлення. Як хтось і має кращий одяг, то заховав його й не одягає, щоб не стягати на себе підозріння, як на „буржуя і фашиста". Зате бундючно поводяться на вулицях галицьких міст наїздники. У загальному чується на вулицях міст російську мову. Цього елементу, що говорить виключно на „общепонятному", налізло в галицькі міста мов сарани. Це на 80% партійні „птиці", що клюють місцеву людність постійним терором, виснажують перманентними мітингами, та завжди говорять про криваву розправу з західними капіталістами.

У місті Стрию відкрито в старому парку „Вільшина" і околиці багаті джерела нафти. Сьогодні там вже на місці паркових дерев і алей стоять високі „шиби" (нафтові вежі). На Коліївці теж мають будувати ці вежі. Місто війною не дуже знищене і ніхто його не відбудовує. (Мабуть недовго сподіваються большевики тут сидіти!). Лиш залізничий двірець відреставровано. Найбільший дім у Стрию (і наймодерніший, побудований перед самою війною за 160,000 зл.), має на верху назовні великий напис: „американський стиль", дещо нижче табличка якогось банку а в дійсності тут „царство" НКВД, що провадить замасковано свою чорну „істребітельную" роботу. У зв'язку з відкриттям багатьох джерел нафти в Стрийському районі, Стрий перебудовують тепер на промисловий центр Підкарпаття. Стрий — це важливий комунікаційний вузол, має п'ять залізничих і 8 битих шляхів. Усі школи в Стрию — на большевицький лад, працюють „нормально", діти місцевої української людности посідають у них останнє місце, їх звичайно за всяку ціну намагаються „перевиховати".

В обох церквах відправляються неперіодично Богослужби. Жалюгідна доля священиків, (обернених на православія), яким серед жахливих умов доводиться працювати. Їм не довіряють і постійно їх переслідують. Часто проводять арештування серед священиків і на сьогодні в Галичині вже й половини немає з тих, що 1946 р. „добровільно" з'єдналися з російським (сталінським), православієм. Їх „розконспірували" і післали за іншими „ворогами народу" в „розход". З давніх душпастирів Стрия найдовше залишився був о. Михайло Павлюк (парох Стрий-Лани). До міської церкви прийшли на місце оо. М. Ліщинського і А. Цегельського — о. Бачинський Іван і Троян Роман, — нові душпастирі. Кінецькінцем всіх їх не стало, а завелися „нові", нікому незнайомі, що стільки розуміються на душпастирському ділі, як кравець на шевстві. Але „свою" роботу роблять і спокійно сидять. Корінна людність Підкарпаття важко працює мовчить і молить Бога, щоб якнайшвидше прийшла ще одна війна і прогнала „тих „визволителів" назад в азійські тайги й сибірські тундри...

Особливо ті митинги (наш нарід називає „збіговищами") що відбуваються і далі щодня, а часто й два рази на день, звичайно вечорами по 12-16 год. праці уже так людям в'їлися в печінки, що вони роблять якраз противно тому, що там говориться і вихваляється. Найкращий рятунок для молоді, це втеча в недалекі гори стрийських Карпат, до партизанів. УПА по сьогодні неподільний пан карпатських верхів. Від джерел Ослави й Сяну по бистрі води обох Черемошів і Прута проходять й загони і дають підпору, поміч, та кращі надії своєму народові і сіють смерть серед червоних окупантів. Оповідають, що кожне большевицьке авто, яке наважиться поїхати гірськими шляхами поза Калуш, Долину, Сколе, Делятин тощо, — вже не вертається назад, бо попадає в полон до партизанів. І тому тільки танкові валки заїзджають в гори, хоч і вони зникають у вогні боротьби.

Час від часу большевики висилають у гори облави. Але за якийсь час повертаються із сумними мінами і дуже прорідженими лавами: „Десь під землею западаються цілі сотні Упівців перед нами і нагло вони ж б'ють на нас ззаду" — говорять згодом зпересердя і з страхом та секретно (за чаркою горілки) „пацифікатори". Щоб, мовляв, тих лисів (партизанів), викурити з їхніх нор, большевики взялися винищувати карпатські ліси. Десятками миль женуть робітників і підводи з далеких сіл і там під густою заставою рубають та звозять дерево. Але й це їм не багато помагає. Щоб на когось звалити вину своїх невдач та помститися — вибирають собі за жертви родини, на яких тяжить підозра, чи яким „судово доказано", що їхні сини та чоловіки десь емігрували на захід або пішли в партизани. Таких женуть і переслідують, часто вивозять на схід у далекий Сибір, а бували й такі випадки, про них з цілковитою певністю і категорично говорили німецькі полонені, що часто в колгоспах чи радгоспах (які вже на силу були і там впровадили), запрягають до плугів жінок і ними орють землю. Щоб знову замаскувати себе перед світом у своїх злочинах, большевики на місце запроторенеї людини приводять на таке спорожніле господарство різних-кособоких азіятів (мабуть теж засланців, або своїх сексотів). Оселюють їх по наших селах і надають їм українське прізвище засланої родини. Оце, мовляв стан громади той же, що до числа родин можна провірити та навіть і за прізвищами. І так мешканець Туркестану, якийсь Асман Огу чи новітній Тугай Бей, переїхавши тисячі км. на Захід, дістав тут прізвище, нар. Степан Зарічний, Гриць Онуфрієнко, Іван Деркач, чи як там ще його охрестили з місцевих метрик нашого села. Велике буде наше здивовання, коли ми, повернувшись незабаром в рідну хату, стрінемо на порозі замість своєї родини якогось нещасного засланця з далекої Азії, з Кавказу, чи знад Каспійського моря, що матиме наше прізвище.

З другим приходом большевиків в Галичину проведено й побудовано, першою мірою коштом здоров'я і на кістках наших найкращих патріотів — два великі руропроводи від Підкарпаття аж у Київ: 1. Газопровод із с. Дащави, Стрийського р. у Київ і 2. Проводи нафти, газоліни з Бориславського району теж у Київ. Також широко використовується земний газ, відкритий ще за Польщі на опарівських полях (с. Опарів лежить 20 км. на схід від Дрогобича). Багато сіл у Мединицькому і Дрогобицькому районах дістали цей газ до палення й освітлення — розуміється партійні й „свої" люди; наші, не маючи навіть нафти, світять сірниками, трісками, каганцями, або просто очима, і так вже згасаючими від лихоліття...

Ті ж самі німецькі полонені (що принесли нам багато вісток), були перше в Східній Україні, в Росії і ще далі на Сході, оповідають, що там панує назагал голод, чого не бачили вони в Галичині. Старіше покоління стероризоване — мовчить. Проте його вже дуже мало. Але молодь, вихована за комуністичного режиму, є наскрізь к о м у н і с т и ч н а. Вона жадного уявлення не має, що є на світі десь краще, замкнені герметично в „раю", вони вірять, що тільки в СССР справжній рай. Про Европу вона знає стільки, що це „зогнилий Захід", і що якнайскоріше треба їм — молодим комуністам визволити це „буржуазне-фашистівське-капіталістичне кубло" в Західній Европі і Америці, та запровадити комуністичний рай в цілому світі такий, який він є в СССР. Вояків червоноармійців, що повернулися із того „зогнилого" Заходу й оповідали щось інше, швидко зліквідовано, або кудись заслано так, що й сліду по них не лишилось.

Дещо іншу картину побачили ті полонені, коли їх із Ворошилова та інших міст і таборів на Сході переведено в Західну Україну. Тут вони побачили ще хоч рештки европейської культури, яку добивають большевики; тут вони відчули в кожній місцевості дужий опір українців, що дорого продають свою волю. НКВД і всі його прихвостні разом з усіма большевиками почуваються тут дуже непевно, називаючи Західну Україну — гніздом УПА. Про УПА вони говорили, що до 1948 знищили її в пень, а вона не загинула, але, стягнувши свої сили зза лінії Кирзона — розрослася у непереможну силу. Большевиків охоплює лють, що декілька сотень УПА перейшло Чехо-Словаччину, дісталися в американську смугу Німеччини і взагалі в Західню Европу і тут голосять правду про большевицьке господарювання в Україні. Большевики не можуть простити чехам, що вони пропустили рейдуючу У. П. А. в Західню Европу і спішно вислали навздогін свої спецвідділи. — („Час").

З. Левинський.

ДУХОВІСТЬ ДРАГОМАНОВА

7)

Та не тільки Драгоманів, але й значна частина молоді, що гуртувалась у молодій „Громаді" й була перейнята „українофільськими традиціями", здебільшого підпала під вплив революційного народництва.

У таких політичних настроях і обставинах складалась місія Драгоманова, коли його відставлено від університету й коли „Стара Громада" виряжала його за кордон, доручаючи йому редагування там українського видавництва.

В цю справу, доволі заплутану, вносить М. Грушевський ясність. І з усеї суми фактів і вісток про неї він доходить до висновку:

Виряжав Драгоманова за кордон так зв. „Комітет двадцяти", який у своєму складі, зложеному з Киян і Одеситів, членів „Старої Громади", був ліво настроєний.

Як Киянами, так і Одеситами, так і самим Драгомановим, у дискусіях, які велись на засіданнях „Комітету дванадцяти" мусіло прийматись як основа, що проєктоване за кордоном українське видавництво матиме передусім соціяльно-революційний характер і працюватиме в контакті з російськими революційними кругами.

Драгоманів, поставивши умову, щоб визначні наукові, київські сили забезпечили видавництво своїми працями і вимовивши собі право попробувати повести видання у Відні, а не в Лондоні або Женеві, як хотіла цього більшість Комітету, застеріг собі теж свобідну руку супроти лівого революційного напрямку, що його вимагав „Комітет двадцяти" (там же, ст. 25 і 26).

І ще одну справу вносить М. Грушевський у це питання. Він каже, що в київській „Громаді" тоді, як вона виряжала Драгоманова за кордон, зовсім не бракувало людей, які зовсім не вимагали соціяльно-революційного курсу видавництва, а навпаки стояли за напрям більш поміркований, який його намічав Драгоманів. Може в „Комітеті дванадцяти" ці поміркованці були меншістю; може в Комітеті й поза ним вони не мали охоти спорити з прихильниками соціялреволюційного курсу, або з тою програмою, що її заступав і начеркнув Драгоманів. Але такі люди як Антонович, Житецький, Михальчук, правдоподібно не ховались із своїми потребами п о м і р к о в а н і ш о г о курсу, тільки в тім часі не вважали вказаним іти на бій із лівішими товаришами.

Цілком можливо, каже М. Грушевський, що в „Комітеті дванадцяти", чи в одеській „Громаді" доводилось Драгоманову полемізувати в справі закордонного видавництва, головно з соціялреволюціонерами, а помірковані помовчували. Але фактично і тоді в момент виїзду позиція Драгоманова була посередна між соціялреволюціонерами й націонал-культурниками (ст. 27).

Проте саме з цими націонал-культурниками додамо, що їх Драгоманів уважав консервативними і яких ідеологічним виразником був В. Антонович (вони дуже скоро зайняли в „Старій Громаді" верхівне становище), саме з цими людьми довелося Драгоманову звести згодом просто ідеологічний бій, що скінчився катастрофою не тільки для Драгоманова, але, на нашу думку, і для загальної української справи, по крайній мірі в Европі.

В перших днях березня 1876 р. Драгоманів приїхав до Відня, щоб виконувати місію, вложену на нього українськими організаціями Києва й Одеси. Так почався, каже М. Грушевський, останній емігрантський період його життя, що тривав до самої смерти, дванадцять літ без кількох місяців, — а в історії новочасної української думки і дії відкрилася пам'ятна сторінка, значення якої ніяк не слід недоцінювати". (Там же, ст. 1.).

Однак цензурні умови в Австрії зробили побут Драгоманова, як видавця і редактора у Відні неможливим, і він виїхав у Женеву на постійне життя.

У 1878 р. випускає він уже „Переднє Слово" до „Громади", яке по суті являється не тільки першим програмовим політичним словом українства за кордоном, найважнішим після появи програми „Кирило-Методіївського Братства" (1847), але і його книжковим маніфестом.

Проте зміст „Переднього Слова" не міг задовольнити ані найближчих співробітників Драгоманова за кордоном, ані київських націонал-культурників. Драгоманову довелось витримувати боротьбу зі своїми соціял-революційними товаришами по видавнию (Подолинський, Вовк, Терлецький, Василевський, Шульгин). І тільки в 1880 р. Драгоманів іде з ними до певної міри на компроміс, даючи свій підпис під програму періодичної „Громади", підписану ним, Подолинським і Павликом, що тоді перебував у Женеві. Не подобалося „Переднє Слово" і В. Антоновичеві, з яким довелось вести Драгоманову боротьбу дещо згодом.

(Кінець буде).

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ" ДОПОМАГАТИ ВАМ!

ЖОВТЕНЬ—місяць добровільних доплат до передплати „Свободи". Виконайте ваш обов'язок і вишліть негайно вашу добровільну доплату до передплати „Свободи", щоб вона могла виконувати обов'язки своєї відданої служби народові, громаді і вам самим.

ПОЛЬСЬКІ МРІЇ ПРО ПОДІЛ УКРАЇНИ

В політичних колах української еміграції кружляє вістка з Лондону про те, що провідні представники польської політичної еміграції подали урядам західніх великодержав плян, в якому пропонують, щоб в майбутньому за Польщею були визнані українські землі по Дніпро і Чорне море.

Тому, що ці поголоски покриваються з висловлюваннями частини польської еміграційної преси, ми вважаємо за доцільне спинитися на цій новій шкідливій спробі оживити концепцію поділу України між Польщею й Росією.

Для нас не важливо, який процент поляків активізує польський імперіялізм. Важливіше те, що між поляками немає ні одного політичного серйозного середовища, яке цим спробам пробувало б протидіяти. Нам не доведося чути ні одного рішучого публічного виступу авторитетного польського політика чи польського політичного середовища, які ясно і мужньо перед своїми і чужими заявили б, що Польща у власних інтересах повинна зректися імперіялістичних плянів у відношенні до сусідів, зокрема до України, і що треба визнати суверенність українського народу на його етнографічній території, на яку Польща мала претенсії.

Думки поодиноких приватних людей з польської сторони про союзи, унії, чи федерації народів Центральної і Східньої Европи так довго є утопією, як довго не визнається етнографічного принципу як критерія побудови нового порядку на европейському Сході.

Українці можуть про ці справи говорити одверто і ясно: немає ні одного сусіда, який міг би закинути нам, що ми бажаємо включити до нашої держави землі, які не заселені українською більшістю. Цього не можуть сказати про себе поляки.

Польща впродовж цілої своєї історії вперто провадила імперіялістичну політику і в цьому дусі виховувала ряд поколінь у всіх громадсько-політичних організаціях. Винятку тут не становив навіть польський клір, який теж переконував своїх вірних у слушності ідей „моцарствовей Польскі од Балтику до Може Чарне". Польська політична верхівка не має сьогодні відваги сказати своїм землякам, що вона в ім'я справедливости гасла свободи народів зрікається імперіялістичних претенсій супроти своїх сусідів, отже й України, боячись, щоб виховане нею власне суспільство не заплямувало її як „зрадників інтересів польського народу" й історичної раціі Речі Посполитої Польской.

Нам, однак, здається, що нині настав час, який вимагає того, щоб польський провід відважно й мужньо визнав перед своєю суспільністю попередні помилки, хиткість політики у відношенні до східніх сусідів і щоб переставив її на простолінійну політику приязні, визначуючи суверенність народів за підставу й вихідну базу своєї визвольної політики. Знаємо, що визнати помилку можуть лише відважні і сильні. І зле було б, якщо б сьогодні між поляками таких бракувало. Як довго з польської сторони цього не буде, так довго всі спроби наладнати сусідські відносини між українцями і поляками лишаться мильною банькою, що за найменшого подуву трісне. Всякі розмови про великі справи мусять спиратися на твердих основах. У нашому випадку такі міжнаціональні розмови мають будуватися на принципі національної рівноправности та заперечення імперіялізму, від кого б він не походив.

Сьогодні йдеться про те, щоб польська політика у відношенні до українців була ясна, щоб польський провід зайняв недвозначне становище до порушених нами справ і сказав: „ми імперіялісти" або „ми за свободу і суверенність поневолених народів на їх етнографічних територіях". Досі поляки цього авторитетно не сказали, натомість мають нерішучі і неясні концепції щодо українсько-польських взаємин. Одні з них приватно і незобов'язуюче говорять про можливість союзу вільних і самостійних української і польської держав, другі, підтримувані офіційними польськими кругами, плекають плян загарбання українських земель по Дніпро і Чорне море.

Українці з свого боку не раз доказали добру волю і охоту до мирного поладнання спірних з поляками питань. Проте останні ще й досі вживають своє гасло „за нашон і вашон вольносьць" лише як пропагандивний і дипломатичний маневр, заперечуючи його на практиці, і на це погоджуються, більш чи менш явно, всі без винятку польські політичні угруповання.

Треба, щоб поляки врешті усвідомили велику небезпеку, яка грозить їм у наслідок такого ставлення їх імперіялістичних плянів. Поляки знають, що Польща в 1919-1939 рр. не могла дати собі ради з 7 мільйонами української меншости. Що ж вона зробила б, коли б парадоксом обставин, — скажім, за згодою майбутніх переможців, — їй „припало" 25 мільйонів українців, які живуть на території між Сяном, Бугом і Дніпром і які за „концепцією" „моцарствовей Польскі" відійшли" б до Польщі? Вийшло б, що в польській державі було б більше українців, ніж поляків, що польська меншість мала б володіти українською більшістю.

Далі цей плян польського підміновування соборницького Києва, хоч як він примарливий для польської еміграційної верхівки, довів би до катастрофи відроджену польську державність в самих її початках.

Польські пляни поділу України довели б неминуче до того, що український революційно-визвольний табір був би змушений таким відношенням стати до боротьби і проти Польщі, і проти Росії. Це, очевидно, було б для нас тяжко, але це скінчилося б поза всяким сумнівом трагічно для самої Польщі.

Ми, за нашою традицією, говоримо публічно і щиро, що ми бажаємо згоди і миру, опертого на справедливості, відкидаючи всякий підступ.

Зв'язки між поодинокими українцями й поляками, сперті до сьогодні лише на персональних і тому не зобов'язуючих основах, аж ніяк не можуть мати вирішного впливу на полагодження принципових розбіжностей між Україною і Польщею. З українських авторитетних політичних кіл і ми і поляки знаємо, що український народ не визнає ні Варшавського, ні Ризького договорів, а це значить, що він рішуче і всіма засобами стане проти ще більше ганебного Андрусова.

Раділи будемо, якщо польські політики не будуть завертати назад колеса історії, яке могло б вхопити у свої криваві триби український і польський народи. Ми віримо, що друга світова війна почала нову епоху, в якій пошановані будуть гідність і свобода людини і народів, а разом із цим вона поставить кінець всяким імперіялізмам і започаткує гармонійне співжиття всіх націй. Ті, хто нині повинні боротися за це проти окупанта у власній батьківщині, аж ніяк не можуть носитися з мріями окупувати чужі країни. —

(„Українська Трибуна")

Протибольшевицький табор московських імперіялістів

(Надіслане до „Свободи")

В „Базлер Нахріхтен" з 13. IX. присвячено передову статтю московській еміграції. Заслуговує вона на увагу не лише своїм інформативним змістом, тому подаємо витяги з неї. Напади Молотова на „белогвардейских бандитов з толстовського фонду" в справі Косенкової уважає він справді наклепами, але й гадає, що „розпалювання психози війни" московськими емігрантами є справою дуже сумнівною. Згадує він за большевізанськими паризькими „Русскими Новостями" про тяжке розчарування, яке завдав „Найвищий Раді Монархістів" шлюб великого князя Владіміра Кіріловіча з вдовою купця Кірбі. Журба монархістів тим більша, що мати „цариці" жидівка, хоч з батьківського боку й була вона грузинською „княгинею" Багратіон. Оскільки посвоячення „царя" з земляками Сталіна і Кагановича буде йому корисне, питання звичайно інше.

Але ця політична поразка не перешкоджає монархістам розвивати разом з іншими московськими еміграційними угрупованнями жваву чинність, на яку базельський дневник звертає слушно „увагу европейського громадянства". Зокрема звертає автор увагу на „ново - власовців", „які намагаються навернути до свого політичного програму тисячі московських ДП та втікачів з совєтської окупаційної армії, які перебувають в американських та англійських таборах".

„Боротьба за душі цих нових емігрантів викликала рух в старих московських партіях. Московські соціялісти не мають чого шукати серед цих „нових", бо люди, які вирвались з большевицького пекла, кидають до большевицького казна кожний соціялізм і не хочуть нічого чути про марксизм навіть в його „поміркованій" формі. Монархісти намагаються притягти цих ДП до своїх реставраційних плянів. З ними конкурують т. зв. „солідаристи", які маршерували один час з Гітлером і Розенбергом, але під впливом подій звернули до поміркованого демократизму та відкидають реставраційні пляни монархістів.

„Поза тим звертаються монархісти навіть до соціялістів в Америці, пропонуючи їм утворити спільно обєднання емігратів як супроти совєтського режиму так і супроти чужинецьких урядів, але дістали відмову. В американській зоні Німеччини згуртувались монархісти навколо митрополита Анастасія та здобули при допомозі новоеміграції більшість на конгресі уряджении в травні ц. р. в Мюнхені. Їх противники утворили в Гамбурзі „Центральне представництво московської еміграції в Німеччині". Отже, в американській зоні перемогли монархісти, а в британській солідаристи.

„Спільним для всіх московських емігрантів є намір станути збройно по боці західних держав в разі війни, щоб повалити большевицький лад. Керенський обчислює москвинів в німецьких і австрійських таборах на чверть мільйона і запевняє, що коли Америка не має наміру пактувати з совєтським урядом коштом російського народу, то нарід перешкодить Сталіну провадити війну.

„Керенський уявляє собі хибно, що 175 мільйонів росіян протиставиться 6 мільйонам комуністів та гадає, що це доведено протибольшевицьким наставленням чверть мільйону російських ДП. Але чи не буде переважна більшість російського народу боронити знов большевицький уряд, як вона боронила його в останній війні? Чи не може Кремль вказати саме на те, що російські емігранти, які тепер обєднюються, мають „реакційні" наміри?

„В кожнім разі, закінчує автор, готується російська еміграція взяти активну участь в загрозливім фатальнім рішенні".

До цього треба передусім додати, що базельський дневник ставиться назагал прихильно до визвольних змагань поневолених Москвою націй і містив кілька разів статті в обороні балтійських держав. Співробітник його поставився цілком слушно скептично й критично до акції та тверджень Керенського та інших московських угруповань на чужині. Але тяжко було б жадати, щоб він зрозумів в цілім обсязі підлу підступність загарбницьких плянів московських емігрантів та брехливість їх „єдинонеділимської" пропаганди, коли й небагато українців розуміють їх належно.

І справді чого хочуть і що роблять московські емігранти піднесчи наново бруднi й заплямлені кровю поневолених націй прапори Денікіна і Власова? Того ж самого, що й ці московські генерали. Коли геройська УПА та повстанчі збройні сили інших націй поневолених Москвою боронять уперто й відважно свої землі від московських окупантів, затягає Керенський їх чини на рахунок „175 мільйонів росіян" та намагається сшахрувати в цей спосіб американців. Улекшують йому це шахрайство ті українці, які означують уперто в пресі москвинів „росіянами". Як Денікін набув по першій світовій війні поміч західних великодержав для війни проти націй, які визволилися тоді з царського ярма, як Власов плянував панування Москви над іншими націями під зверхністю Гітлера, так намагаються тепер московські емігранти забезпечити собі підтримання великодержав для устійнення московського панування над іншими націями в сучасних межах СССР і поза ними. В цім відношенні є вони фактично такими ж спільниками большевиків, якими були Денікін і Власов, скріплюючи мимоволі панування Кремля над поневоленими націями. Дурні і смішні їх хвалькуватістю обіцянки Керенського та інших московських „соціялістів", солідаристів і монархістів поставити по боці аліянтів чверть мільйона неіснуючих московських ДП в Европі, а навіть перешкодити Кремлю розпочати війну проти великодержав, справи ані трохи не міняють.

Неміч московської еміграції зраджує вже те, що вони навіть вигадати чогось нового не спромоглися. Московські емігранти пропонують свою „поміч" чужим державам проти їх власного московського, хоч і большевицького, уряду, отже те ж саме, що пропонували їм 30 років тому Колчак і Денікін, та що пропонував чотири-ять років тому Власов Гітлерові. Московські емігранти намагаються спровокувати аліянтів зламати національно-державні засади Атлантійського Чартеру і їх приречення підтримувати кожну націю, яка боронитиметься від тоталітарної деспотії, отже Москви, а тим самим і улекшити похід московських можновладців на Европу.

Москвини в СССР знають, звичайно, що большевики є кращими носіями московського хижацтва ніж збанкротовані від трьох десятків років емігранти. Мають і великодержави вистачальний досвід у відносинах до московських конкурентів большевиків. Але спускатися на це українці на чужині не повинні. Вони мусять дбати пильно про те, щоб московські еміграційні імперіялісти не жирували на геройстві УПА.

М. Н.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ УЖИВАТИ НІДЕРЛАНДСЬКИХ ПРИСТАНЕЙ.

Вашингтон. — На підставі умови, заключеної з Голандією й Бельгією американські кораблі будуть причалювати і відпливати з пристаней Родердам у Голандії і Антверпен в Бельгії. Це приспішить перевіз продуктів до Німеччини, а крім того зменшить кошти деякого транспорту. Досі транспорт ішов головно через Гамбург і Бремен у Німеччині. Найбільше зискає Плян Видужання Европи на новій зміні.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

НАВІТЬ І ТУТ — РІЖНИЦЯ.—Ця картина знята в часі прийняття, яке влаштував французький президент, Винсент Оріоль, для делегатів, що прибули на наради Асамблеї Обєднаних Держав. Зліва направо: Герберт Еват (Австралія), президент Асамблеї О.Д., секретар стейту Джордж Маршал, президент Оріоль, британський секретар закордонних справ Ернст Бевин, совєтський заступник міністра закордонних справ Андрей Вишинський і французький міністер закордонних справ Роберт Шуман. Всі учасники прибули в фраках крім одного Вишинського. Як відомо, совєтські дипломатичні представники виступають звичайно в мундирах, що блистять від золота і відзнак, або в фраках. Але тут, як кажуть, хотів Вишинський ще й одягом відзначити, що є ріжниця між Сходом і Заходом.

В. Ю. Пасічняк.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українська Маніфестація: 10. жовтня в Моск Театрі.

Коли говоримо про масову Українську Маніфестацію, то її треба на ній масово явитись. Дотого це мова про таку маніфестацію, якої в Нюарку ще не було.

Ця Маніфестація не є одначе тільки для Нюарку бо її влаштовується заходами усіх сусідних громад для спільної нам усім справи. Тому треба вірити, що дня 10. жовтня б.р. величава саля Моск Театру заповниться тисячами наших громадян зі старої й молодої генерації з Нюарку та околиці.

Звертаємо увагу на програму, яку вже проголошено. Виступлять знамениті бесідники, як з американців, так і українців. Берім, наприклад, таку впливову людину, як сенатора Смита, що говоритиме про свої спостереження в Европі, а зокрема про положення скитальців, в тому і українських скитальників. Як знаємо, сенатор Смит відграє тепер велику ролю в американському, політичному житті. Другий бесідник, Вилйем Гетерінгтон, це відомий радіовий коментатор і кореспондент „Нюарк Івнінг Нюз" Він обзнайомлений знаменито з міжнародним положенням, бо бував останніми роками в Італії, Франції, Палестині та Берліні в часі найбільших політичних криз і напружень. Він теж був в 1944 начальником у відділі новинок в Офісі Военних Інформацій в Каїро. За радіові коментарі дістав нагороду „Билборд Еворд" за 1948 рік. Того роду людина зможе цілком певно сказати багато цікавого про теперішнє світове положення.

До цього додаймо, що говоритиме теж мейор міста Нюарку, Винсент Морфі, а теж Роберт Гендриксон, що заступатиме губернатора стейту Ню Джерзі Дрискола, що є тепер на лікуванню. Про українських бесідників не говоримо, бо вони добре відомі нашому громадянству. Промовлятимуть представники від Українського Конгресового Комітету, Організації Ч. С. У., а теж як гості: представник від Української Національної Ради та від Білоруської Центральної Ради.

На Маніфестації піднімемо голос в обороні права українського народу на вільне життя та згадаемо геройську боротьбу України за свою незалежність.

На такій Маніфестації не повинно бракувати нікого зі свідомих українців і українок!

Комітет Маніфестації.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Памятник жертвам концентраційних таборів.

На будову памятника в місті Флюсенбургу, в Німеччині, присвяченого політичним вязням, які згинули в концентраційних таборах, зібрано на збіркову листу ч. 503 $71.75.

Жертвували: Михайло Білоус $5; по $2: М. Скочень, Кат. Колодій, Маруся Стельмах, Кароліна Стельмах, Марія Джумага, М. Машталер, Д. Войтишин, Анна Старик; по $1.50: о. В. Возняк; по $1: І. Заблоцький, І. Лозовчук, О. Захарків, М. Прокопович, В. Годяк, М. Геб, Ю. Кульчицький, Атаманець, Ю. Прибила, М. Кушнір, К. Савка, Анна Вітенко, І. Томяк, І. Кульчицький, С. Юркевич, І. Шалко, В. Яремчук, П. Турецький, С. Топопа, М. Сірко, Кат. Кобаса, С. Дубик, І. Гайдук, Д. Ковальчук, Текля Бугай, Оля Бугай, В. Крушельницький, А. Холявка, І. Гришко, П. Старжинський, О. Курочка, С. Справняк, М. Шаран, Г. Васько, І. Чорній, І. Крупка, Й. Кульчицький, М. Бабій, М. Шкоруда, П. Купіцький, Юлія Костюк, Ірина Козаченко, Юст. Горішна, Сідило, С. Богай, П. Желтвай. Решта дрібними.

Разом зібрано $71.75, які вислано на адресу, подану в письмі від Л. У. П. В.

Всім жертводавцям щиро дякую за зрозуміння і сповнення національного обовязку, зокрема п. Марії Прокопович, предсідниці 26. від. СУА, і п. Миколі Машталер, котрі допомгли мені як ново прибувшій при цій збірці.

Теодозія Стельмах.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Праця Переселенчого Осередка.

В дні 26. вересня б. р. відбулося зібрання в справі переселення скитальців з Европи в Мілвил і її околиць, Н. Дж.

Від Переселенчого Осередка були заступлені слідуючі його члени: Т. Кошіль, Т. Рудакевич і П. Іваш. По коротких а річевих поясненнях, де присутних українських фармерів числом 20 вислухали їх і на перший поклик зобовязались виповнити аплікації для 21 осіб. Для продовження дальшої праці в переселенні скитальців вибрано слідуючий комітет: **Михайло Ключник,** гол.; **Степан Пелехатий,** м. гол.; **Степан Патен,** секр. Обовязком цього комітету є інформувати решта фармерів, виповнювати аплікації для скитальців та чимскорше пересилати їх до головної канцелярії ЗУАДКомітету у Филаделфії на адресу: UNITED UKRAINIAN AM. RELIEF COMM., P. O. BOX 1661, PHILA 5, PA.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПЕРЕМІГ 4,696,190 СУПЕРНИКІВ І ВИГРАВ $25,000.—Таке осягнув ветеран Гері В. Йодер, років 44, у конкурсі, проголошенім продуцентами „Пепсі-Кола". Сам він з правого боку, а зліва його дружина, а син по середині.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,294 **До таборових управ** на скитальщині від відділу розшуків ЗУАДК. Проситься звідомити по таборах, що за Квик Іваном, Дмитром і Зоньком з с. Дорожева (Самбір) пошукує сестра з Америки Квик Катерина зам. Кручай (голоситись за ч. 16,294).

16,295 Момот Катерини з дому Хамік з с. Добра, Хамік Петра, Михайла, Марії і, Анни з с. Лежахів (Ярослав) від Хамік Анастазії зам. Дзюбан з с. Добра.

16,296 Заяць Василя, Козак Юрка, Шіпош Михайла, Котиш Тереси з с. Малого Березного (Карп. Україна) від Заяць Петра.

16,297 Тільопко Митодія с. Петра від Губюк Бориса с. Василя.

16,298 Бошота Василя з с. Репинна (Закарп. Україна), Лимак Василя, Івана, Федора і Юрка з с. Тюшка (Зак. Укр.) від Бошота Еви зам. Попович.

16,299 Пеланік Пелагії від Дуда Івана с. Юрка з с. Старе Село (Любачів).

16,300 Леськів Катерини з дому Тимець з с. Горайця від Кобак Еви зам. Ковтало з с. Горайця (Любачів).

16,301 Фільварний Василя відФільварна Анни зам. Каліба д. Юрія з м. Снятина.

16,302 Ярославський Михайла з с. Голониськ (Винниця) від Ярославська Ніни.

16,303 Свирид Михайла з с. Ясенова (Броди) від Джек Федя с. Романа.

16,304 Братів Івана і Ґеоргія з Буковини від сестри Богдан Катерини.

16,305 Сьома Дмитра з с. Конюшок (Рогатин) від Сьома Івана.

16,306 Шульган Меланії з с. Пристань Березина (Жовква) Кривенко Марії зі Львова від Филипів, Петра з с. Пристань (Жовква).

16,307 Богданович Петра с. Григорія від Богданович Ольги д. Анастазії і Лазора - Могилівська область (Білорусь).

16,308 Целюх Миколи від Целюх Григорія.

16,309 Коваль Йосифа с. Івана і Евдокії з Поділля від Зарицький Антона і Володимира.

16,310 Жарко Захара с. Лавра з с. Шендерівки від Жарко Миколи с. Григора.

16,311 Івасюк Сандик від Лукіян Івана з с, Бергомет (Кіцмань, Буковина).

16,312 Земляків з с. Домонтова, родини з Беленьких від Йова Андрія.

16,313 Петришин Олександра від Петришин Анни.

16,314 **До таборових управ** на скитальщині від відділу розшуків ЗУАДК. Проситься повідомити по таборах, що за Заяць Юліяном і Трач Володимиром з с. Кривки (Тернопіль) пошукує їх вуйко з Америки Яворський Антін (голоситись на ч. 16,314).

16.315 Фурч Івана і Марії з с. Зубенське (Лісько) від Лукачик Василя.

16,316 Українка з Галичини бажає навязати знакомство з Українцем в Америці з мущиною від 35 до 50 року життя: від Скумаровська П.

16,317 Навугольник Анни і Дмитра з с. Задвіг-Глібовичі-Великі (Бібрка) від Зубюк Івана.

16,318 Сохоцька Марти братови, вдови по д-р Сохоцькім від Сохоцький Юліяна.

16,319 Карваш Юрія, Сидір Анни від Пехунь Олени з с. Старої Ропи (Самбір).

16,320 Якубенко Федота з с. Новоселиця (Київщина) від Ладоненко с. Оліяни.

16,321 Павликівський Андрія, Яцка і Василя з с.Ждиня і Гладишів (Горлиці) від Павликівська Параскевії доч Антона зам. Сікорська.

16,322 Глумик Михайла з м. Коломиї від Глумик Розалії.

16,323 Гайдай Антона і Анни родж. в Ню Йорку діти Миколи від Гайдай Анни зам. Сердюк.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно, хай вишле таке** оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, подає до відома всіх членам, що місячні збори відбудуться не осмого, а 15. жовтня, в пятницю, точно в годині 7. ввечір, в гали де звичайно. Просимо членів прийти на означений час, бо буде кілка важних справ до полагодження. — За уряд: М. Чумер, секр.

ТАМОСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421 повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в год. 8. ввечір, в укр. гали, 91 Проспект ул. Просимо всіх членів приходити на збори, бо інакше будуть карані згідно зо статутом. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шіпінка, кас.; Й. Шеремета, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 1. пополудні в Укр. А. Осиредку, 2965 Карпендер вулиця. Просимо членів прийти на ці збори та замовляти календарі У. Н. Союзу. — А. Андрушків, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 2. пополудні, в домі Лісного. Повинністю членів є прийти на збори і вислухати звіту урядників і контрольроів. — І. Шеґера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; Н. Лісний, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Наступні збори Бр. св. Юрія, від. 379, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 12:30, в Союзовім домі. Залягаючих з вкладками членів просимо прийти на ці збори і вирівнати всі належитости.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 1:30 пополудні, в салі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Увага: Від місяця жовтня вкладки і розмет будуть збирані тільки на Тов. зборах. — М. Сорохтей, предс.; П. Лиско, кас.; В. Попович, сикр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. вересня 1948 року помер у 62. році життя

МИКОЛА ГОРБАНСЬКИЙ,

член Бр. св. О. Николая, від. 175 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш.

До Бр. і Союзу вступив 1918 року. Походив з села Мокряв, пов. Самбір, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Параню, 3 сини, 3 дочки, 2 заті, 1 невітку і 1 внука.

Похорон відбувся 23. вересня при участи рідні, приятелів і членів Бр. з погребового заведення до церкви св. І. Хрестителя відтак на цвитар св. Хеста. — В. Й. П.!

В. Бартош.

Дня 30. вересня 1948 року помер

ВАСИЛЬ ГРИЦАЙ,

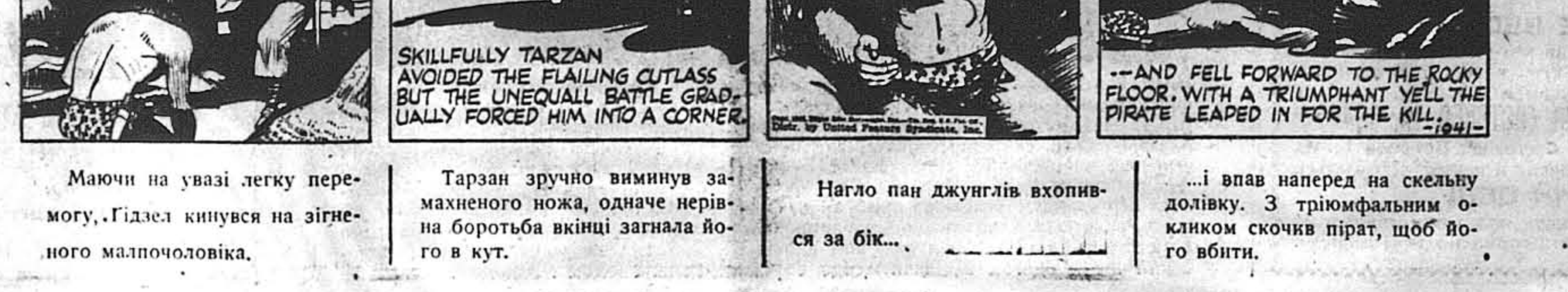
член Тов. Любов, від. 370 У. Н. Союзу в Ню Гейвен, Конн.

До Товґ і до У. Н. Союзу Покійний вступив у 1930 році. Походив зі села Ором, повіт Дрогобич, Західні Україна. Полишив у старім краю 2 сестри і 2 брати.

Похорон відбувся 2. жовтня з української катол. церкви св. Арх. Михаїла при участи членів від. 370 і числинних громадян та знайомих. Поховано на цвинтарі св. Лаврентія. — В. Й. П.!

К. Марущак.

ТАРЗАН, ч. 1941. Тарзан упав.

Маючи на увазі легку перемогу, Гідзел кинувся на зігненого малпочоловіка.

Тарзан зручно виминув замахненого ножа, одначе нерівна боротьба вкінці загнала його в кут.

Нагло пан джунглів вхопився за бік...

...і впав наперед на скельну доліжку. З тріюмфальним окликом скочив пірат, щоб його вбити.